

مدیر کل

جلال‌الدین الحسيني مؤيد الاسلام
صاحب امتياز روزنامه هفتگی
و يومية (جبل المتين)

(عنوان مراسلات)

طهران خيابان لاله زار
ناب مدير ميرزا سيد حسن کاشانی
ديبر افا شيخ يحيى کاشانی

غير از روزهای جمعه همه روز
طبع و توزيع ميشود

يومية

جبل المتين

۱۳۱۱

طهران

قيمت اشتراك ساليانه

طهران ۴۰ فران
ساير بلاد داخله ۴۵ فران
روسيه و قفقاز ۱۰ منات
ساير ممالک خارجه ۳۰ فرانک

(قيمت يك نسخه)

در طهران يكصد دينار
ساير بلاد ايران سه شاهی است

قيمت اعلان سعطری

دو قران است

روزنامه يومية ملی آزاد سياسي اخباری تجاری علمی ادبی مقالات عام المنفعه

با امضا قبول و در انتشارش اداره آزاد است

شبه ۱۳ ربيع الثاني ۱۳۲۵ هجری قمری و ۵ خرداد ماه جلالی ۸۲۹ و ۲۵ مه ۱۹۰۷ میلادی

ترتيب مشروطيت

گويا اول دولتی که در عالم لواء مشروطه بلند
کرد و اساس سلطنت را بر این پایه محکم نهاد دولت
انگلیس است در زیاد از بیست سال قبل و تا کنون در تکمیل
و استحکام آن متصل جد و جهد مینماید و اغلب سیاسيون
دنیا که در علم پلتیک رنجها برده و کتابها تصنیف نموده
اند معتقد اند که بهترین ترتیبات حکمرانی و سلطنت
همان وضع سلطنت انگلستان است و این جهت است که
در این قرن گذشته از تمام دول کمتر مورد انقلاب و شورش
گردیده و از همه دول اروپا زیاد تر ترقی نموده است
پس حالا که مایز سری در سرها داخل کرده و خود را
داخل در حوزه دول مشروطه و صاحب کنستی توسیون نموده ایم
خوب است شیوه شیوای آنها را حتی الامکان از دست
ندھیم و بهمان ترتیب که بعد از بیست سال زحمت
و صد هزار تجربه و فکر قبول کرده اند و در پناه
آن ترتیب ترقیات محیر العقول را نایل شده اند مایز رفتار
کنیم مسلم است که هر گاه ما بخواهیم تمام مواد مشروطه
را فرداً فرد خودمان تجربه کرده و با جنهاده خود مقرر
داریم افلا تا دو بیست سال دیگر وقت لازم داریم و گرفتار
همان اشکالاتی باید بشویم که دول اروپا در قرنهای
پیش مبتلا شده اند و واضح است که امروزه ما دو بیست سال
وقت آسوده و خاطر جمع نداریم و در اعمال و کوتاهی
خوف هزاران خطرات عنلیمه است که در نظر دانشمندان
پوشیده و پنهان نیست

بعلاوه ترتیبات آنها جویری است که هر کس نظر بکند
باندک تأملی مصالح کار را ملتفت میشود تقلید صرف

و تعبد محض نیست. پس بر ما لازم است که خود
وایی را اول کنسار گذارده بعد بدقت اصول ترتیبات
آنها را زیر نظر مراقبت بیاوریم و چون مصلحت آنرا
ملفت شدید فوراً قبول و اجرا کنیم

حالا من میخواهم در امروز یکی از ترتیبات
یار لغت انگلیس را در اینجا بعرض برسانم و خاطر
محترم و کلاء محترم ملت را متوجه او نموده عیب وضع
حالیه را حالی کنیم مگر لطفی فرموده این عیب را
رفع نمایند

وضع مجلس شورای ملی ما بر این جاری شده است
که هر به دو سه روز معایب یکی از وزارتخانه هارا
شمرده باشند هر چه تمامتر خلع و عزل آن وزیر
مستول را از پیشگاه همیونی طلب مینمایند ولی محض
آنکه دیگری در آنکار نصب شد باز چند روز نمیکشد
که با وزیر تازه نیز همان کار را کرده اسباب اختلال
حواس او را فراهم میکنند بعبارت واضح نصب وزراء
با پادشاه است و عزلش با کلاء اگر خوب از آب
در آمد نتیجه اقدام کلاء محترم بوده اگر بر خلاف
از عهده مسئولیت و انجام تکالیف بر نیاید ربطنی بانها
ندارد وزیر مقصر است

بر فرض که کار هم بالا گرفت و ایراد هم بوکلاء
وارد آمد راه فرار از برای آنها باقی است هر کدام
فردا فرد میتواند بگویند من در این کار رأی نداشتم
و امضاء نکردم لکن اکثریت آراء رای مرا
مقبول نمود و مقروک داشت ما چطور به همسیم کدام
ورقه سفید داده اند و کدام کاغذ ملون
فرضا هم معلوم شد کی رای داده و کی نداده آیا در

صورت فساد و کلاء مسئول هستند یا خیر؟ البته میگویند خیر مسئولیت کار وزیر بر عهده و کلاء نیست. عرض میکنم البته باید بر عهده و کلاء باشد همان طور که در عزل وزیر اهتمام و اقدام میکنند و میگویند وزیر بی کفایت نباید برقرار بماند و عزلش واجب است همین طور هم لازم است بگویند وزیر تازه باید دارای قابلیت و لیاقت باشد و مجلس او را قابل شغل وزارت بداند. و اگر لایق نداند قبول نکند و چون لایق دانست مسئول اعمال او باشد صافتر عرض میکنم این وزارتهای ما تا کنون هیچ کدام مرتب نیست بهر یک بخواهند هزار ایراد میتوان وارد آورد و وزیر را معزول کرد ولی همه اشکال در اینست که وزیر تازه بتواند رفع آن معایب را بنماید پس و کلاء که میگویند فسلان وزیر خوب نیست باید هم بگویند بهمان خوب است و الا یکی را برداشتن و دیگری را که مثل او بلکه بدتر است جایش گذاردن چه فایده خواهد کرد؟ پادشاه مهربان مسئولیت را از عهده خود برداشت و برگردن و کلاء استند ما باید در اصلاح و خرابی مملکت و کلاء خود را طرف قرار بدهیم و مسئولیت کار را از ایشان بدانیم — همین ملاحظه است که وزراء باید بمجلس آمده معرفی بشوند ایا شما گمان میکنید که اینکار محض تعارف رسمی است و احترام از مجلس شورای ملی؟ خیر ربطی بتعارف ندارد امور مملکتی و پلتیک تعارف بردار نیست. اگر مقصود شناختن است انهم محتاج باین تفصیل نیست ما اسم و رسم همه وزراء را میشناسیم گمان که نیستند تا محتاج بامدن و معرفی شدن باشند — پس برای چیست؟ برای آنستکه مسئولیت کار آنها را شما بر ذمه بگیرید اگر قبولشان ندارید و خاطر جمع بدرستی و لیاقتشان بیستید رد بکنید و آدم حسابی کارشان پیدا کنید. اگر قبول دارید و قابل میدانید که یک وزارت بزرگی بدو تفویض شود صریح بگویند و ذمه دار کار او بشوید مطلب که رسید باینجا لازم است یک مثالی تشریح بکنیم و ضمناً هم رفع اشکالی که در خاطر داریم جویا شویم و از اشتباه بیرون بیاییم و بدیگران حالی بکنیم در همان روز که مذاکره عزل وزیر داخله سابق بمیان آمد و ایراد چند بر او گرفتند از وزارت خارجه و مالی نیز صحبت شد و اعتراضات متعدده نیز بر آنها نمودند بالاخره قرار شد که در ان موقع در خصوص وزیر داخله رای گرفته شود و سایرین را در آئیه عنوان کنند خوب با این تفصیل چرا روز دیگر که هیئت وزرا بمجلس آمدند همان دو وزیر را باز قبول کردید و امضاء نمودید اگر واقعا عیبی نداشتند چرا ایراد میکردید؟ اگر از خودشان

پرسیدید و رفع شبهه از شما کردند چرا شما ب مردم خبر ندادید و از همان عموم که بواسطه صحبت روز پیش شما مشوب از اندو وزیر بود بیرون نکردید؟ اگر واقعا بر حال شبهه باقی بودید و همان ایرادت را باز داشتید چرا مجدد قبول فرمودید و خود را مسئول شغل آنها ساختید (اعتقاد خود ما در خصوص این دو وزارت خانه خوب است و واقعا از سایر وزارتخانهها بهتر میدانیم لکن در اینجا مقصود دیگر است کاری با اعتقاد باطنی خود نداریم)

خوب ببینیم انگلیسها در این خصوص چه تدبیر کرده اند و آیا ما هم میتوانیم همان تدبیر و ترتیب را پیشه خود کنیم و از این عزل و نصب هر روزی آسوده شویم؟ در اینجا دو فرقه هستند یکی را لیبرال و دیگری را کسروا تر میگویند یعنی آزادی طلبان و محافظین، عقاید این دو فرقه بکلی مخالف یکدیگر است و روش پلتیکی شان ربطی بهم ندارد فرقه محافظین در صدد از دیاد مستعمرات هستند و بهر وسیله باشد میخواهند خک انگلیس و رعیتش زیاد شود بمخس آزادی طلبان چندان در اینخیال نیستند و حتی الامکان آزادی طوائف را طلبند — بدین سبب در زمان صدارت مستر کلاد ستون که رئیس طایفه آزادی طلبان بود مسئله آزادی جزیره (ایرلند) بمیان آمد و بواسطه غایب محافظین این کار بهم خورد و کلاد ستون مجبور باستعفاء شد و در عهده وزارت (لورد سالیسبوری) که رئیس محافظین بود جنگ ترانسوال شروع شد و برای زیاد کردن خک انهمه خونریزی واقع شد باز این ایام که آزادی طلبان غایب جسته و رئیس وزراء (مستر بائرنان) از افرقه است جدا در صدد آزادی ترانسوال و اعطاء مجلس مبعوثان باهالی آن برانده ملت ترانسوال را از قید رقت خلاص نمودند — بهر حال هر کدام از این فرقه که جمعیشان زیادتر شد یعنی و کلاء، مجلس پارلمنت بیشترشان از آن یارتی کردید غلبه آنها است پلتیکشان روی کار میاید و اکثریت آراء که قاطع دعوی است بطرف آنها میشود انوقت این فرقه از میان خود وزراء انتخاب میکنند و در جمیع اعمال هیئت وزراء این فرقه مسئول میشوند بسا میشود که طرف مقابل اصرار میکند و مخالفت میوزرد انوقت میتوانند بمیل خود آنها را مسئول قرار دهند تا ازین خود وزراء انتخاب کنند — این تدبیر مملکت را نگاهداری میکند و وزراء را ترد و کلاء و کلاء را ترد ملت مسئول قرار میدهد و قتیکه و کلاء یک حزب دیدند بانده اختلالی مسئول خواهند بود درست دقت میکنند و مردمان صحیح درست کار کافی انتخاب مینمایند تا لطمه بملک و ملت وارد نشود اما همیشه گفتیم و کلاء مسئول عمل وزراء نیستند و نباید از میان خود انتخاب کنند هر چه و مرج لازم

مجموعه غیرت

غیرت جوهری کمیاب و گوهری است گران بها که هیچ يك از جواهرات و احجار کریمه از قبیل الماس و زمرد و ژوژ و یاقوت را با او برابر نتوان نهاد متغلی از این جواهر را هر کس بکروهرها بفروشد ، بیوناست و در نزد غلاء مورد ملامت و سرزنش خصوص در بلاد و ممالک ایران که وجود آن بسی کمیاب و نظیر عتقا و کیمیا اسمش معلوم است و حقیقتش مجهول اگر در تمام نقطه عالم این متاع را به متعل و نخود بفروشند در ایران بایستی بذرات خرید و فروش نمود — حالا این روزها چنین نایاب شده یا از قدیم الایام هم چنین بوده است . مطالب دیگری است و عقیده بنده شخصا بر این است که معدن این گوهر نخست در ایران پیدا شده و از این قطه بسایر عالم سرایت کرده است البته شنیده و در کتب تواربخی ملاحظه فرموده اید که بواسطه آنکه یونانیان يك دختر از سواحل دریای سیاه که اهلس بناهتند دولت ایران و ملتجی بدربار پادشاهان اینخک بودند باسارت بردند پادشاه ایران و ملت غیور ایرانیان از شدت غیرت تحمل این واقعه را نیاورده کروهرها لشکر یونان کشیدند تا انملک را زیر و زبر نمودند و آتش قهر درخامان یونانیان زدند چنانکه آثارش تا امروز گواهی میدهد و سیاحان تماشا میکنند و بعد از دوهزار سال از وقوع این قضیه بعضی دیدن خوف و ترس انهارا فرو میگیرد — چه سبب پیدا کرد که این جنس نفیس کم شد و حکم ممدوم را پیدا کرد؟ همان برای وقت دیگر زیرا که از مطالب خود دور میافتیم .

پس ما باید خیلی در صدد پیدا کردن این متاع برآئیم و بهر قیمت ممکن است خریداری کنیم چرا که آسایش و عزت و مشروطیت و آزادی و همه چیز ما بسته بوجود غیرت است اگر غیرت نداشته باشیم وطن خود را محافظت نمیکنیم ، شرف و ناموس را برود میدهیم — اگر غیرت نداشته باشیم اسیر و ذلیل میشویم ، اگر غیرت نداشته باشیم رفع احتیاج از خارجه نمیکنیم ، اگر غیرت نداشته باشیم دست بیگانگان و ستمکاران و مستبدان را از سر خود کوتاه نمیسازیم و رشته غلامی برکردن میافکنیم بهر حال ما باید این جواهر نفیس را بهر قیمت که هست بدست یساوریم تا روی نیک بختی و خوشی را در آئینه زیارت کنیم — خواهید فرمود خریدن يك جزئی از این متاع چه فائده برای ما دارد در صورتیکه ما محتاج بخروارها از او هستیم؟ گیرم که چند کروور بول دادیم و يك مقال ازین دارورا خریدیم و يك نفر سپردیم ان يك نفر غیرت مند

میاید و بکدرجه بدتر از حالت حالیه ما میشود ، بدون رویه و اطمینان وزراء را قبول میکنند و باندک ایرادی مزول مینمایند وزیري که نداند تا فردا برقرار است چه گونه میتواند در صدد تنظیم باشد ؟ همواره وزیر باید نداند حزب کثیری در پارلمنت طرفدار و حامی او هستند — نه آنکه بر فافت و دوستی و آشنائی یا بواسطه آنکه باهم قرابت و انتساب دارند بلکه بواسطه آنکه وزیر در امور بلتیکی بروش و دستور العملها رفتار میکند ، آخر هر کس يك سلیقه دارد که مخالف سلیقه دیگرانست اگر هم رای و همسلیقه در مجلس نداشته باشد متصل مورد ایراد و محل بحث و اعتراض خواهد بود و هرگز مطمئن نخواهد شد . مثلا امروز عقیده وزیر جنک اینستکه باید بر عده قشون افزود نمیتواند اقدام بکنند زیرا که مطمئن نیست که اکثریت آراء در مجلس همین طور خواهد بود یا برخلاف خواهد گردید و مجبور باستغناء خواهد شد

باز دو سه کلمه در وضع پارلمنت انگلیس بگوئیم و مقاله را ختم کرده آسوده بشویم امروز اگر حزب آزادی طلبان قوت دارند رئیس وزراء که تشکیل هیئت کابینه میدهند حتماً باید از آنها باشد و قهر را سایر وزراء نیز از همان حزب انتخاب میشوند حزب مخالف چه میکنند؟ میروند بی کار شان؟ خیر آنها هم متصل در صدد میشوند و اشخاص لایق قابل که لایق شغل وزارتند تدارک و مهیا میکنند که هر وقت اکثریت با آنها شد فوراً آدم کار نمانند آمد داشته باشند و معطل این نمره اشخاص را (مینی سترال) میگویند یعنی لایق و مستد وزارت — حالا تصور کنید این تدابیر جهاندازه فائده دارد و خیال را تا کجا میبرد و چه قدر با وضع دار الشورای ملی ما تفاوت دارد —

نتیجه

از این بیانات يك مطلب خیلی مهی کشف شد که وزراء و هیئت کابینه دولت حتماً باید از بین وکلاء و اعضاء مجلس منتخب شوند و خیالات و روش بلتیکیان از پیش معلوم باشد و هر روز اسباب درد سر نشود اگر چه ما بدبختان تا کنون نه بلتیک داشتیم و نه روش بلتیکی مان معلوم بود انشاالله تدریجا امور اصلاح میشود و کار بگردان سپرده میگردد — این يك کلمه را هم بگویم و مقاله را ختم کنم بشرطیکه احدی تصور نکرده ما را متهم نارد حالا که فهمیدیم وزراء باید از وکلاء باشند پس باید غالب از وکلاء مردمانی باشند که قابلیت و لیاقت وزارت را داشته باشند

با صد هزار نفر دیگر که فادای این گورند چه خواهد کرد؟ جواب این سخن آنستکه يك خاصیت غریبی در این کیمیایست که همان يك نخودش هم فائدها می بخشد زیرا که این دارو مسری است و از یک نفر بجمعی سرایت میکند بمبارت اخری دارای توالت و تناسلات بمحض آنکه در مملکتی قدر جزئی از آن پیدا شد بزودی فاش نشد زیاد میشود و تدریجاً همه کس سرایت میکند — حال چه قدر بقریمت و گران بها و نفیس خواهد بود قطعه یکبارچه از این گوهر که وزنش بیست من تبریز بلکه زیاد تر باشد؟ باندازه که تمام ثروت اهل دنیا را ما وی برابر توان کرد و هیچ جواهر شناس ماهری نخواهد توانست قیمت حقیقی او را معین کند —

اگر میخواهید انرا من بشما نشان میدهم — ان کیمیای سعادت و مجسمه غیرت وجود فائض الوجود یگانه وطن پرست فدوی ملت و دولت اسلام فدائی وطن عزیز عاشق بقرار مشروطیت دشمن خونی استبداد رنج کش روزگار نوکر بیمواجب ملت، خادم مجمع آدمیت مجروح فتنک ظلم (در مسجد جامع) پیش قدم احرار سرخیل حرب ایرار، بلند کننده لواء مساوات، سردار قشون آزادگان، دره التاج شرف و افتخار، پیشوا و مقتدای ازجان گذشتگان، نجات دهنده ایران و ایرانیان، هیسکل حمیت مجسمه غیرت، کهن درخت همت، جمع کننده کلمه امت، دهنده می مزد و منت افشین حسین کرمانی (ادیب الذاکرین) شیدالله اساس العدل بطول بقائه —

هان هان ای ملت نجیب قدر دان ایران قدر این گونه وجودهای محترم را بدانید و پیدا شدن این قبیل مردم را در میانه خود آیت رحمت آسمانی بشمارید و بزودی بیاید روز گاریکه اهل عالم امامی آنها را جز بقدریس نبرند و در مواقع شدت از روح پاکشان استمداد جویند تا کمی غیرتمندان در زاویه گمنامی بمانند و تا چند وطن پرستان بقدری باشند قدر بدانید و تشکر نمائید اگر چه آنها میگویند (لا نرید منکم جراء ولا شکورا)

مکتوب شهری

البته از ورود جاب مستطاب آقای حاجی میرزا حسن آقا دامت برکاته مستحضر و مسبوق گشته و ورود سعادت نمود ایشان را بسا کین طهران اطلاع و بشارت خواهید داد در اینموقع لازم شد از طرف هیئت وطن پرستان تبریک عرض نماید و ضمناً برای تذکر و یاد آوری جسارت ورزده که بر آن حضرت فرض و متحتم است که بهر وسیله باشد تهمتی که از اشتمال نایره غیرت برادران عزیز آذر بایجان بردامن ایشان بسته شده است تیری از مخالفت با مشروطیت را بر هموطنان معلوم دارند و ثابت فرمایند که اظهارات سابقه برخلاف

رویه و عقیده ایشان بوده است زیرا که حفظ مراتب ایشان را بر هر مسلمانی لازم و واجب بشماریم و نیز متجاسراً عرض میکنم که تمام سیاسیون را اعتماد بر اینست که افکار و نیات امروزه ایرانیان با رفتار و عقاید دیروزشان تباین کلی دارد.

بدین معنی که ایرانیان امروز چشم بصیرت شان باندازه باز شده و در حفظ حقوق خود چنان ساعی هستند که اعمال و افکار هر فردی را با کمال دقت و نازک بینی ناظرند و موشکافی میکنند و در حفظ حقوق حقه خود از هر اقدامی مضایقه ندارند و از بدو دنیا چنانچه تمام تواریخ عالم بما نشان میدهد و مبرهن میدارد هر ملتی که از خواب غفلت بیدار شد و حقوق خود را دانست با هیچ قوه قاهره نمیتوان حقوق ان ملت را یامال نمود و از میان برد لهنذا با کمال ادب بتوسط جریده مبارکه این شعرا در گوش ملازمان حضرت معظم عرض میکنم (ای که از کوچه معشوقه ما میگذری) (با خیر باش که سر میشکند دیوارش) (امضا محفوظ)

تحقیق یکی از علماء جلیل

(بقیه از نمره ۲۳)

مسئله دیگر در تاسیس کمیسیون علمی و نظارت آن در مجلس شورای ملی از برای تاسیس قوانین که در بعضی لوایح دیده شده که آن فصل تغییر نا پذیر است باید فهمید که مطلب دو تالست هرگاه مقصود آنستکه قوانین مؤسسه مخالف با اسلام نباشد ممکن است این طور نوشته شود (قوانینی که پس از این باید تاسیس شود جداً باید مطابق و موافق شرع انور بوده باشد و چون لازم است در این تطبیق فقهارا مداخلیتی باشد مجلس متعهد است از وکلای علما که دارای مقام اجتهاد باشند با علمای علم حقوق بین الملل کمیسیونی تشکیل نمایند و تاسیس آن قانون بفرماید و هیچ حکمی سمت قانونیت پیدا نکند مگر آنکه مطابق با شرع اسلام بوده باشد) اگر این طور شود همان مسئله که خواسته اند تحقق یافته ولی انصورتیکه مرفوم فرموده اند مقام منبع محترم حجج اسلامیه را که همه قسم چنانسانی در تاسیس این اساس مقدس فرموده اند العیاذ بالله الوده بنفع شخصی و ادامه حکومت و ریاست بر مجلس شورای ملی مینمایند زبانم لال شود انوقت عوام میگویند که از این حکم چیزیکه فهمیدایم مجلس الت اجرای مقاصد شخصی بعضی اقایان شده نه اجرای احکام شرع والا اگر مقصود مطالبه قوانین مطابقه با شرع باشد همه وقت در این مجلس هستند کسانیکه سمت وکالت از علما دارند و دارای مقام اجتهاد و قوه مستنبطه اند این مسئله اینقدر اهمیت ندارد که موجب اختلال و اختلافی شود (خادم وطن ...)

حسن الحسینی الکاظمی